

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas
Dokumentų ir archyvistikos teorijos ir tyrimai	Komunikacija ir informacija S 008	Komunikacijos

Studijų būdas	Kreditų skaičius ECTS	Studijų būdas	Kreditų skaičius
paskaitos		konsultacijos	2 ECTS
individualus	5 ECTS	seminarai	

Dalyko anotacija

Dalyko tikslas: gilinti žinias apie dokumentotyros ir archyvistikos tyrimų teorines prieigas ir problematiką, ugdyti gebėjimus vykdyti dokumentų ir archyvų srities tyrimus.

Dalyko turinys: dokumentotyros ir archyvistikos samprata, tyrimų objektas, santykis su archyvotyra, archeografija, dokumentine komunikacija. Dokumento samprata, sudėtis, informacinė prigimtis. Teorinių žinių apie dokumentą formavimasis. Nuo bibliografijos prie „dokumentografijos“. Paul Otlet, Suzanne Briet, Donker Duyvis, Shiyvali Rananrita Ranganathan, Louis Shores, Jesse H. Shera, Michael Buckland ir kt. dokumento teorijos. Dokumento juridinė galia. Dokumentų tipologijos ir klasifikavimo problemos. Skaitmeninis vel elektroninis dokumentas. Rašytiniai, vaizdo ir garso, intermedialūs, fotografiniai, skaitmeniniai ir analoginiai dokumentai modernioje dokumentinėje komunikacijoje. Dokumentų informacinės sistemos.

Filosofinis, teorinis, institucinis ir funkcinis archyvų srities plėtros proceso lygmenys. Archyvai pomodernioje kultūroje ir visuomenėje: *Postarchyvinis mąstymas, Archyvų karštligė (Archive Fever, Jacques Derrida)*. Archyvas kaip socialinių ir kultūrinių praktikų tarpininkas (Erikas Ketelaar'as). Dalyvaujamas archyvas kaip įgyjama galia, jo sąsajos su tapatumų kaita (kalba, religinės praktikos, kultūrinės teisės) (Michelle Caswell; Anne J. Gilliland & Sue McKemish). Kultūros paveldo archyvo (Cultural Heritage Archives) konceptas. Dokumentas kaip atminties medija (Tom Nesmith). Archyvo samprata. Archyvų srities kaita ir apibrėžimo problema. Nacionalinis dokumentų fondas, rinkinių proveniencija, dokumentų gyvavimo ciklas. Archyvų tipologija. Valstybiniai, visuomeniniai ir privatūs (asmenų) archyvai. Archyvų sistema ir struktūra Lietuvoje. Archyvų funkcijos ir teikiamos paslaugos. Informacijos politika, informacinė infrastruktūra ir archyvai.

Dokumentų ir archyvų tyrimai, jų santykis su dokumentinio paveldo tyrimais. Archyvų raidos ir rinkinių kilmės bei sudėties tyrimai. Archyvų saugojimo kultūros tyrimai (Raimonda Ragauskienė). Dokumentų standartizacijos, prieigos, naudojimo problemos ir tyrimai. Dokumentų aksiologija ir vertės ekspertizė. Vartotojų elgsenos virtualiame archyve tyrimai ir jų taikymas. Atminties (genealoginės, generacinės, istorinės, kultūrinės) paveldo suskaitmenintų išteklių panaudojimo tyrimai. Bendruomenių dalyvavimo tyrimai. Tyrimų duomenys ir produktai: „Skaitmeninis bažnyčių žemėlapis“. Elektroninės paslaugos EAIS „Skaitmeninė skaitykla“, „Genealogija“ ir „Asmenvardžių archyvas“, „E.kinas“ (LCVA). Duomenų bazių, genealoginių lentelių kūrimas, šeimos istorijos; dokumentų duomenų sutelktinis indeksavimas kaip „visuomenės talka“ (crowdsourcing).

<p>Studijų metodai: individualios konsultacijos, šaltinių ir literatūros studijos.</p> <p>Vertinimo ir atsiskaitymo metodai: egzaminas žodžiu ir raštu, tarpinis atsiskaitymas – referatas suderinta ir disertacijos problematiką atspindinčia tematika.</p>
<p>Pagrindinė literatūra</p>
<p><i>Archives, Documentation, and Institutions of Social Memory: Essays from the Sawyer Seminar.</i> (2014). F. X. Blouin & W. G. Rosenberg (Eds.). University of Michigan Press.</p>
<p>Buckland, M. K. (1991). <i>Information as thing</i>. <i>Journal of the American Society for Information Science</i>, 42(5), 351–360. <a href="https://doi.org/10.1002/(SICI)1097-4571(199106)42:5<351::AID-ASI5>3.0.CO;2-3">https://doi.org/10.1002/(SICI)1097-4571(199106)42:5<351::AID-ASI5>3.0.CO;2-3 eScholarship</p>
<p>Buckland, M. (2015). Document theory: An introduction. In M. Willer, A. J. Gilliland & M. Tomić (Eds.), <i>Records, archives and memory: Selected papers from the Conference and School on Records, Archives and Memory Studies</i> (pp. 223–237). University of Zadar.</p>
<p>Buckland, M. (1997). What is a “document”? <i>Journal of the American Society for Information Science</i>, 48(9), 804–809.</p>
<p>Buckland, M. K. (2018). From bibliography to documentography. <i>Proceedings from the Document Academy</i>, 5(2), Article 2.</p>
<p>Caswell, M. (2014). Toward a survivor-centered approach to records documenting human rights abuse: Lessons from community archives. <i>Archival Science</i>, 14(3–4), 307–322. https://doi.org/10.1007/s10502-014-9220-6 OUCI+1</p>
<p>Day, E. R. (2019). <i>Documentarity: Evidence, ontology, and inscription</i>. MIT Press.</p>
<p>Derrida, J. (2016). <i>Gorączka archiwum. Impresja freudowska</i>. Warszawa.</p>
<p>Gilliland, A. J. (2014). Iš naujo permąstant dokumentus, archyvus, jų vaidmenis ir reikalavimus tinklaveikos visuomenėje. <i>Knygotyra</i>, 63, 17–34. http://www.zurnalai.vu.lt/knygotyra/article/view/4011/2773</p>
<p>Gilliland, A. J., & McKemmish, S. (2014). The role of participatory archives in furthering human rights, reconciliation and recovery. <i>Atlanti: Review for Modern Archival Theory and Practice</i>, 24, 78–88. https://escholarship.org/uc/item/346521tf</p>
<p>Ketelaar, E. (2017). Archival turns and returns. In A. J. Gilliland, S. McKemmish & A. J. Lau (Eds.), <i>Research in the archival multiverse</i>. Monash University.</p>
<p>Kontrimavičienė, D. (2012). Prieiga prie dokumentų valstybės archyvuose. <i>Knygotyra</i>, 58, 136–159.</p>
<p>Landmark essays on archival research. (2016). L. L. Gaillet et al. (Eds.). Routledge.</p>
<p>Lukšaitė, D. (2005). Vertės ekspertizė kaupiant dokumentus Lietuvos valstybės archyvuose. <i>Knygotyra</i>, 45, 186–209.</p>
<p>Lukšaitė, D. (2012). Valstybės dokumentinis paveldas dokumentų ir archyvų valdymo aspektu. <i>Knygotyra</i>, 58, 160–180. http://www.zurnalai.vu.lt/knygotyra/article/view/1463/851</p>
<p>Petravičiūtė, I. (2004). Elektroninio dokumento sampratos klausimu. <i>Knygotyra</i>, 44, 96–116.</p>
<p>Petravičiūtė, I. (2005). Elektroninių dokumentų autentiškumas: ilgalaikio išsaugojimo principai. <i>Knygotyra</i>, 45, 168–185.</p>

Ridener, J. (2009). <i>From polders to postmodernism: A concise history of archival theory</i> . Litwin Books.
Schwartz, M. J., & Cook, T. (2002). Archives, records, and power: The making of modern memory. <i>Archival Science</i> , 2, 1–19.
Zinkevičienė, J. (2007). Dokumentotyros vieta mokslų sistemoje. <i>Knygotyra</i> , 49, 53–67. http://www.zurnalai.vu.lt/knygotyra/article/view/7999/5870

Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė	Mokslo laipsnis	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Arvydas Pacevičius	Prof. dr.	Pacevičius, A. (2024). Opisy podróży do/przez Wielkie Księstwo Litewskie w XVI–XVIII wieku: Problem egodokumentalności. In W. Chorążyczewski, H. Ciechanowski, W. Piasek, & S. Roszak (Eds.), <i>Egodokumenty – samoświadectwa – egodokumentalność: Teoria i praktyka</i> (pp. 49–62). Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.
		Pacevičius, A. (2024). Mokslinės periodikos apytaka Lietuvoje XIX a. pirmojoje pusėje: Vilniaus universiteto atvejis. <i>Knygotyra</i> , 82, 29–52. https://doi.org/10.15388/Knygotyra.2024.82 .
		Pacevičius, A. (2024). Nėra brangesnio lobio už studijoms skirtas knygas: Vilniaus augustinų bibliotekos raida ir paveldas. <i>Acta Academiae Artium Vilnensis</i> , 114, 206–241. https://doi.org/10.37522/aaav.114.2024.253 .
		Pacevičius, A. (2023). Travelogs of Journeys to Lithuania in Early 15th–19th Century: The Problem of Egodocumentality and Typology. <i>Knygotyra</i> , 81, 7–37. https://doi.org/10.15388/Knygotyra.2023.81.1
		Pacevičius, A. (2023). <i>Žemaičių daktaras Faustas: Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos bibliotekos kilmė, raida ir paveldas</i> . Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
		Pacevičius, A. (2022). <i>Vilniaus imperatoriškasis universitetas mokslinės informacijos gniaužtuose / The Imperial University of Vilna in the Clutches of Scholarly Information. 1803–1832</i> . Vilniaus universiteto leidykla.
Aušra Navickienė	Prof. dr.	Navickienė, A., & Braziūnienė, A. (2024). Pastarojo dešimtmečio Knygotyra: Tradicijos ir modernumas. <i>Knygotyra</i> , 83, 151–182. https://doi.org/10.15388/Knygotyra.2024.83.6

		<p>Navickienė, A., & Kepalienė, F. (2023). Vilniaus universiteto profesorės Audronės Glosienė (1958–2009) knygotyris palikimas. <i>Knygotyra</i>, 81, 203–233. https://doi.org/10.15388/Knygotyra.2023.81.8</p>
		<p>Navickienė, A. (2023). Pranciškaus Skorinos gyvenimo ir veiklos sukakčių minėjimai Lietuvoje knygotyros ir mokslinės komunikacijos požiūriais. <i>Knygotyra</i>, 80, 312–342. https://doi.org/10.15388/Knygotyra.2023.80.133</p>
		<p>Navickienė, A. (2022). Kaip Christopho von Schmidto lietuviškasis Genovėfos vertimas tapo devynioliktojo amžiaus bestseleriu? <i>Knygotyra</i>, 78, 80–110. https://doi.org/10.15388/Knygotyra.2022.78.107</p>
		<p>Navickienė, A. (2021). Professional publishing and Lithuanian books in the first two-thirds of the 19th century in Lithuania: The case of the Zawadzki firm. <i>Roczniki Biblioteczne</i>, 65, 79–95. https://doi.org/10.19195/0080-3626.65.5</p>
		<p>Navickienė, A., Braziūnienė, A., Cicėnienė, R., Kaunas, D., Misiūnas, R., & Petreikis, T. (2021). <i>History of publishing in Lithuania</i>. In <i>Oxford research encyclopedia of literature</i>. Oxford University Press. https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190201098.013.276.</p>
Domas Kaunas	Prof. habil.dr.	<p>Kaunas, D. (2025). <i>Mažosios Lietuvos knygų namai: Bibliotekos, rinkiniai, jų kūrėjai ir likimas: Monografija</i>. Vilniaus universitetas: Vilniaus universiteto leidykla.</p>
		<p>Kaunas, D. (2022). Lietuviškas atvirukas kovoje prieš imperinę Rusiją. <i>Knygotyra</i>, 79, 71–104. https://doi.org/10.15388/Knygotyra.2022.79.121</p>
		<p>Kaunas, D. (2021). <i>Martynas Jankus. Tautos vienytojas ir lietuvių spaudos kūrėjas: Monografija</i>. Vilniaus universitetas: Vilniaus universiteto leidykla.</p>

Patvirtinta Socialinių mokslų srities Komunikacijos ir informacijos krypties Doktorantūros komitete 2025 m. gruodžio 15 d., protokolo Nr. (7.17 E) 15600-KT-667

Komiteto pirmininkė prof. dr. Aušra Navickienė